

FM: Straujā degvielas cenu krituma dēļ maijā fiksēta deflācija

Publicēts: 08.06.2020.

Strauji samazinoties degvielas, gāzes, kā arī izmitināšanas pakalpojumu cenām salīdzinājumā ar pērnā gada atbilstošu mēnesi, Latvijā šā gada maijā pirmo reizi kopš 2016. gada jūnija ir fiksēta deflācija 0,6% apmērā, liecina jaunākie Centrālās statistikas pārvaldes dati. Kopumā preču cenas samazinājās par 1,6%, ko lielā mērā ietekmēja energoresursu cenu kritums, kamēr pakalpojumu cenas palielinājās par 1,8% salīdzinājumā ar pērnā gada maiju. Lai arī pakalpojumu cenas palielinājās, tomēr kopš gada sākuma pieauguma temps būtiski ir samazinājies, ko galvenokārt ietekmēja pandēmijas izraisītās sekas.

Zemo inflācijas līmeni maijā noteica gan ārējie, gan iekšējie faktori. Tomēr lielāko negatīvo devumu patēriņa cenu kritumā nodrošināja tieši ārējie faktori jeb naftas cenu kritums pasaules biržās. Tāpēc vidējā degvielas cena Latvijas degvielas uzpildes stacijās šā gada maijā bija par 24,3% zemāka nekā iepriekšējā gada maijā, un fiksētais šīs preces cenu samazinājums bija straujākais kopš 1998. gada. Tādējādi maijā degvielas cenu samazinājuma devums patēriņa cenu samazinājumā bija 1,5 procentpunkti.

Noderīga ziņa? Padalies!

Vidējā *Brent* markas jēlnaftas cena šā gada maijā bija 27,3 ASV dolāri par barelu, kas bija vairāk nekā divarpus reizes zemāka nekā pērnā gada maijā, kad tās cena bija 71,3 ASV dolāri par barelu. Naftas cenu kritums sākās vēl šā gada sākumā, ko ietekmēja ekonomikas sentimenta pasliktinājums pasaulē saistībā ar straujo koronavīrusa COVID-19 izplatību Ķīnā un ko marta sākumā pastiprināja naftas cenu kritums, jo OPEC eksportētājvalstis un Krievija nespēja vienoties par naftas ieguves apjomu samazināšanu, lai stabilizētu naftas piedāvājumu atbilstoši pieprasījuma kritumam. Pēc OPEC+ sanāksmes Saūda Arābija paziņoja, ka samazinās savu naftas cenu aprīļa piegādēm līdz 25 ASV dolāriem par barelu un vienlaicīgi palielinās naftas ieguvu, tādējādi vienas dienas laikā naftas cena samazinājās par 25%. Tomēr jau aprīļa vidū OPEC+ valstis vienojās par naftas ieguves apjomu samazinājumu par aptuveni 10 miljoniem barelu dienā, sākot no šā gada maija, bet vien uz diviem mēnešiem. Kad šī vienošanās stājās spēkā, naftas cena nedaudz palielinājās un pašreiz tā svārstās ap 40 ASV dolāriem par barelu.

Neskatoties uz būtisku naftas ieguves apjomu samazinājumu, tas nav bijis pietiekoši, lai pilnībā kompensētu naftas pieprasījuma kritumu pasaulē, kas ir vērtējams ap 20-30 miljoniem barelu dienā, ko izraisīja tieši COVID-19 sekas. Jūnija sākumā OPEC+ valstis vienojās pagarināt naftas ieguves apjomu samazinājumu līdz jūlijā beigām. Ņemot vērā šo vienošanos, kā arī to, ka valstis pakāpeniski atvieglo ierobežojumus saistībā ar koronavīrusa izplatību un palielinās energoresursu patēriņš, pašreiz nav pamata naftas cenu samazinājumam, un visticamāk naftas cena turpmākajos mēnešos svārstīsies ap 40-45 ASV dolāriem par barelu, kas joprojām būs būtiski zemāka salīdzinājumā ar pagājušā gada vidējo līmeni. Tādējādi arī turpmākajos mēnešos degvielas cena Latvijā būs zema. Svarīgi atzīmēt, ka lētākas energoresursu cenas pozitīvi ietekmē Latvijas ražotāju un patērētāju ražošanas izmaksas un kompensē citu preču un pakalpojumu cenu pieaugumu, kas pašreizējos pandēmijas apstākļos ir svarīgi. Sagaidāms, ka jūnijā degvielas cenas Latvijā salīdzinājumā ar maiju palielināsies par aptuveni 7%, tomēr gada griezumā tās aizvien būs par aptuveni 20% zemākas.

Naftas cenu kritums samazināja arī gāzes cenu, kura šā gada maijā bija par 18,6% zemāka nekā pērn. Savukārt elektroenerģijas

cenu kritumu par 3,0% ietekmēja elektroenerģijas cenu samazinājums visos *Nord Pool* biržas tirdzniecības apgabalos saistībā ar elektroenerģijas patēriņa kritumu silto laikapstākļu, kā arī mazākas ekonomiskās aktivitātes ārkārtas situācijas laikā dēļ.

Robežu slēgšana un ārvalstu tūristu būtisks kritums mazināja mājokļu īres cenas par 5,3% un izmitināšanas pakalpojumu cenas par 12,3%. Aktuālākie dati liecina, ka ārvalstu tūristu skaits Latvijā šā gada aprīlī samazinājās par 98,4% salīdzinājumā ar pagājušā gada aprīli, tādējādi mazinot pieprasījumu pēc īres mājokļiem un viesnīcām. Tikpat būtisks iebraukušo ārvalstu tūristu kritums sagaidāms arī maijā un jūnijā, savukārt gadā otrajā pusē kritums varētu mazināties, ja būs atjaunota brīva tūristu ceļošana. Attiecībā uz šo pakalpojumu cenu izmaiņām sagaidāms, ka līdz gada beigām saglabāsies cenu kritums gada izteiksmē.

Strauju degvielas cenu kritumu maijā nedaudz kompensēja pārtikas cenu pieaugums par 2,5%. Bāzes efektu dēļ pārtikas cenu pieaugums nedaudz piebremzējās salīdzinājumā ar šā gada pirmajiem mēnešiem, kad pārtikas sadārdzinājums bija tuvu 3,5%. Izteikti augsts cenu kāpums ir fiksēts svaigiem augļiem (+28,1%), gaļai un gaļas izstrādājumiem (+9,2%), maizei un graudaugiem (+3,5%) salīdzinājumā ar pērnā gada maiju, ko lielā mērā noteica ārējie faktori. Augļu un graudaugu cenu palielinājumu negatīvi ietekmēja vēl pērnā gada sliktā raža Eiropā. Savukārt gaļas un gaļu izstrādājumu cenu pieaugumu ietekmēja Āfrikas cūku mēra uzliesmojums Ķīnā pērnā gada vidū, būtiski samazinot cūkgaļas piedāvājumu pasaulē kopumā. Ņemot vērā, ka Ķīna ir lielākais cūkgaļas ražotājs, kā arī patērētājs pasaulē, cūkgaļas piedāvājuma samazinājums šajā valstī būtiski ietekmēja tās cenu visā pasaulē. Pandēmijas apstākļos grūti prognozēt pārtikas cenu izmaiņas, tomēr sagaidāms, ka pārtikas cenas turpinās mēreni palielināties arī turpmāk. Jāatzīmē arī to, ka pārtikas preču grupa veido piekto daļu no kopējā patēriņa groza un tā ir lielākā patēriņa grupā, līdz ar to pārtikas cenu pieaugums neļauj samazināties patēriņa cenām vēl straujāk.

Ņemot vērā straujo degvielas cenu kritumu, kā arī COVID-19 izraisītās sekas, kas atspoguļosies ārvalstu tūristu plūsmas kritumā un īslaicīgā iedzīvotāju ienākumu samazinājumā, kas savukārt mazinās pieprasījumu un līdz ar to arī cenu atsevišķiem pakalpojumiem, sagaidāms, ka deflācija saglābsies vismaz līdz šā gada oktobrim - novembrim. Tomēr, ņemot vērā cenu kāpumu šā gada pirmajā ceturksnī, 2020. gadā kopumā vidējā inflācija būs pozitīva, lai arī būtiski zemāka nekā iepriekšējos gados.

 [Pieteikties jaunumu saņemšanai e-pastā](#)

Vairāk par šo tēmu

[FM: Jūlijā Latvijā atgriežas inflācija](#)

10/08/2020

[FM: Patēriņa cenas aprīlī palika nemainīgas](#)

05/06/2020

[FM: Martā bija zemākā inflācija kopš 2016. gada beigām](#)

08/04/2020

<https://www.fm.gov.lv/lv/fm-strauja-degvielas-cenu-krituma-del-maija-fikseta-deflacija>

